

75 aniversari de les Normes de Castelló. Lluís Sales Boli

JOAN JOSEP TRILLES I FONT

A CASTELLÓ DE LA PLANA, el 21 de desembre de 1932, ara fa 75 anys, se signaren les anomenades Normes de Castelló. Les Normes Ortogràfiques de Castelló, o simplement Normes de Castelló o Normes del 32, són unes regles elementals que segueixen bàsicament les normes fabrianes, adaptades al valencià. Acord lingüístic entre valencians i la reafirmació de la unitat de la llengua dins del màxim respecte a les fórmules pròpies. Les van signar el 1932 les més importants institucions culturals i 52 escriptors de la nostra terra, del País Valencià.

La firma de l'acord lingüístic tingué lloc al centre antic de la ciutat, a la Casa Matutano, en un casal d'aire aristocràtic del segle XVIII, al carrer de Cavallers de Castelló, on va estar emplaçat el Museu Provincial de Belles Arts i on aviat hi haurà el Museu d'Etnologia.

Així doncs, fou un grandió gest simbòlic, mitjançant el qual el valencianisme polític i cultural acceptava solemnement, i de manera definitiva, la normativa fabriana. Les normes troben un compromís, en el sentit que respecten en essència l'estil i les normes de Pompeu Fabra, però permeten l'ús d'idiosincràsies valencianes. És important destacar que no són unes normes ortogràfiques completes; són simplement una guia.

Tal com comenta Vicent Pitarch en el seu treball *Les Normes de Castelló. Textos i contextos*, fou un gran mèrit que

va assolir la Societat Castellonenca de Cultura mostrant-se a l'altura de les circumstàncies i no deixant que escapés aquella ocasió històrica. La gesta castellonenca del 32 marca la fita en la trajectòria de la societat valenciana, com reconeixia el mateix Enric Soler i Godes: «... el temps que ha de venir ha d'ésser l'obra més important del nostre renaixement: la unitat ortogràfica».

D'entre els més de cinquanta escriptors signataris n'hi va haver un bon grapat de les comarques de Castelló: Maximià Alloza i Vidal, metge i poeta; Francesc Almela i Vives, poeta i erudit; Emili Calduch Font, advocat; Honori Garcia i Garcia, notari i historiador; Salvador Guinot Vilar, polític i escriptor; Ramon Maria Huguet Juan; Gaetà Huguet Segarra, polític, publicista i mecenes; Josep Pascual Tirado, propietari rural i escriptor; Miquel Peña Masip, metge i polític; Joan Baptista Porcar Ripollés, pintor i escultor; Lluís Revest Corzo, arxiver, historiador i professor; Lluís Sales Boli, il·lustrador i escriptor; Àngel Sánchez Gozalbo, metge, historiador i escriptor; Joan Simon i Matutano, tècnic comercial de l'estat; Enric Soler i Godes, pedagog i escriptor.

Aquest grup de lletraferits donaren a Castelló de la Plana una extraordinària vitalitat cultural, fins al punt de fer escriure a Azorín que «la seu de la intel·lectualitat del País Valencià és a Castelló», una condició en la qual col·laboraren, tot i que no signaren les Normes, Ferran Puig i Gil (filòsof), Casimir Melià i Tena (enginyer), Artur Perucho i Badia (escriptor), Bernat Artola i Tomàs (poeta), Francesc Esteve i Gàlvez (historiador), Vicent Sos Baynat (geòleg) i Manuel Rozalén Sales.

Els uns i els altres estaven compromesos amb la llengua, amb la cultura del seu poble i també, no podria ser d'una altra manera!, amb la festa. Molts d'ells participaren en molts rebomboris literaris com els premis de Flor Natural: Almela i Vives, l'any 1952; Artola i Tomàs, els anys

1947, 1948 i 1950; Calduch Font el 1947 i el 1948; Rozalén Sales, els anys 1968, 1969 i 1974. N'hi va haver de la Junta Central de Festejos de la Magdalena (Porcar Ripollés, Sánchez Gozalbo, Artola i Tomàs, Sales Boli), molts dels quals esdevindrien els renovadors de les nostres Festes de la Magdalena. En aquesta circumstància vull fixar-me en Lluís Sales Boli, com ens diu Vicent Pitarch, «pintor, il·lustrador i escriptor». El proper any celebrarem el centenari del seu naixement. Nascut el 13 de febrer 1908, signà les Normes de Castelló ben jove, el mateix any que en feia vint-i-quatre i que publicava la seua novel·la *Fontrobada*.

Sales Boli va assolir la plenitud artística amb la seua màgia per a les miniatures, els dibuixos exquisits i, sobretot, en la creació de pergamins; espectaculars i valuosos pergamins i diplomes, més de 300 i de tot tipus, que la societat de Castelló li va encarregar. En el pergami a Manuel Segarra Ribés també trobem un meravellós Pregó, en el qual ens presenta tots els components d'un homenatge a l'amic; hi trobarem detalls espectaculars com els personatges mitològics del *Tombatossals*, amb el Rei Barbut i la seua Colla, i amb estampes del Pregó que certament marcaren un inici de la renovació d'unes festes que han perdurat fins als nostres dies.

Amb Bernat Artola i Pérez Dolz ja havia aconseguit un gran èxit en la primera edició, premiada en el pla nacional, de l'obra *Tombatossals* (1930), de Josep Pascual Tirado, amb vinyetes, dibuixos, portada i «ex-libris». Però Lluís Sales Boli era un artista polifacètic, i també va destacar en altres camps, com ara autor de delicioses cançons i contes infantils i en la confecció de decorats i figurins per al teatre. Són recordats els dissenys d'escenaris com *La Filla del Rei Barbut*, de Matilde Salvador.

Finalment, formà part d'aquell grup de castellanencs enamorats de la seua terra que al voltant de la figura de

Manuel Segarra Ribes va fer possible la renovació de les nostres festes pairals. Aquells ferits per la festa van ser capaços de portar a la pràctica tots els detalls del primer Pregó.

Plaça Major [Castelló], hivern de 2007, pp. 6-7.